

ปวงสารสัมพันธ์

QUESTIONS AND ANSWERS

ข้อ 1 ผู้ถาม นายพูน สิงห์รัตน์ สมาชิกเลขที่ ส-113-12

ถาม เรื่อง A Model of Study of Thai Society ของศาสตราจารย์ Fred W. Riggs เป็นบทความที่อยู่ในความสนใจของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ และติดตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างสูงยิ่ง แต่ส่วนใหญ่แล้วเข้าไม่ถึงบทความนี้ ฉะนั้นหากจะแปลเป็นภาษาไทยในฉบับต่อไปคงจะไม่ขัดข้อง เข้าใจว่า บ.ก. คงไม่ทำให้เสียชื่อคณะในด้านนี้เป็นแน่

ตอบ ขอขอบคุณมากที่เห็นว่าเรื่องรอง ดร. ริกส์ เป็นเรื่องสำคัญยิ่งควรแก่การแปลเป็นภาษาไทยแล้วนำลงในวารสารอีกครั้งหนึ่ง ผมเองก็มีความกังวลใจอย่างเดียวกับคุณปรารภมาในวาระสุดท้าย คือเกรงว่าจะถอดความเป็นภาษาไทยได้ไม่เพียงพอ แต่คิดว่าสักวันหนึ่งอาจจะจัดแปลบทความสำคัญ ๆ ที่ส่งวารสาร แล้วมาพิมพ์เป็นภาษาไทยเป็นเอกเทศเมื่อมีผู้สนใจมากพอสมควร

ที่จริงถ้าจะให้พูดกันอย่างเบ็ดเสร็จแล้ว เมื่อผมพลิก ๆ ดูบทความอย่างฉาบ ๆ แล้วก็รู้สึกว่ายากเย็นเต็มทีเพราะมีศัพท์แปลก ๆ ประปรายอยู่หลายคำ แต่โดยหน้าที่ บ.ก. ก็ต้องยอมอ่าน แต่พอจับอ่านเข้าจริง ๆ แล้วเรื่องนั้นก็ไม่ง่ายจนเกินไป เพราะเหตุว่าศัพท์แสงต่าง ๆ นั้นผู้เขียนก็ค่อย ๆ อธิบายไว้อย่างแจ่มแจ้งเป็นคำ ๆ ไปอยู่แล้ว ทั้งภาษาในตัวของบทความและจำนวนการเขียนก็ละเอียดถี่ถ้วนน่าอ่าน ที่ผมเขียนตั้งหมิ่นใช้ว่าเป็นความเห็นของผมคนเดียว เมื่อได้กำหนดให้นักศึกษาในคณะอ่านเพื่อนำมาอภิปรายในชั้นสัมมนาแล้วก็ปรากฏผลอย่างเดียวกันคือฉับแรกก็อดอดบ่นไปต่าง ๆ นานา แต่พออ่านเข้าจริง ๆ แล้วก็พอไหว คงผมจึงใคร่ขอให้ผู้อ่านวารสารนี้ลองอ่านดูเถิด ถึงแม้จะเข้าไปบ้าง แต่จะได้ผลคุ้มค่าเห็นอยู่เพราะเป็นเรื่องน่าสนใจจริง ๆ

อนึ่ง ขอเรียนเพิ่มเติมว่า ท่านผู้อ่านก็คงสังเกตเห็นว่า ตามที่ทางกอง บ.ก. ได้พยายามคัดลอกบทความภาษาอังกฤษแต่ละย่อความจากบทความภาษาไทยนั้น นอกจากจะเพื่อเป็นการจับหรือฝึกฝนความรู้ภาษาอังกฤษของท่านผู้อ่านแล้ว ยังเป็นทางเผยแพร่เกียรติคุณของวารสารในต่างประเทศอีกด้วย ทางกองบรรณาธิการใครจะแข็งแรงความจริงว่า แม้ว่าการหาบทความภาษาอังกฤษและกรอเรียบบทความภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษนั้นเป็นเรื่องยุ่งยากอย่างมาก ก็ยังรู้สึกว่าคุณความเหนื่อยยากเพราะวารสารนี้มีผู้สนใจจริงๆ ชาวต่างประเทศรับอยู่บ้างแม้จะไม่มากนัก เมื่อผู้เขยอชาญเหล่านั้นได้อ่านแล้วก็นำไปวิพากษ์วิจารณ์นั้นจะเป็นการช่วยขยายการศึกษาและค้นคว้าทางการบริหารของไทยออกไปอีก

และด้วยเหตุผลดังนั้นเอง ผมจึงรู้สึกว่าเราไม่ควรนำเรื่องซึ่งตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษแล้วกลับลงมาแปลเป็นภาษาไทยลงพิมพ์อีกในวารสารนี้

ข้อ 2 ผู้ถามหลายท่าน

ถาม บรรณาธิการแถลงและบทบรรณาธิการคืออะไรและต่างกันอย่างไร

ตอบ ก่อนอื่นผมใคร่จะเรียนชี้แจงให้ท่านผู้อ่านได้ทราบสัก ๒ ประการคือ ประการแรก คำถามนี้มีผู้สนใจถามผมมาโดยตรงด้วยวาจาตั้งสามท่าน ผมเห็นว่าคงจะมีท่านผู้อ่านสนใจจะทราบบ้าง จึงขอนำมาตอบในที่นี้ ส่วนอีกประการหนึ่งนั้นผมใคร่ขอความเข้าใจว่าผมเองเป็นแค่บรรณาธิการสมัครเล่น มิใช่พนักงานตีพิมพ์หรือนักวารสารโดยวิชาชีพ ฉะนั้นคำตอบของผมในเรื่องนี้จึงเป็นแค่ข้อคิดเห็นของผมผู้เดียวซึ่งอาจขัดกับความคิดเห็นของท่านผู้อ่าน หรือไม่ตรงกับหลักวิชาทางวารสารศาสตร์นักก็ได้

ตามความเข้าใจของผมนี้ คำว่า "บรรณาธิการแถลง" นั้นน่าจะได้แก่ข้อความข่าวสารที่เจ้าหน้าที่ของกองบรรณาธิการเขียนขึ้น เพื่อแจ้งให้ผู้อ่านหนังสือหนึ่งๆ ทราบความเป็นไปของหนังสือตนเอง เช่นกล่าวว่ามีหนังสือเล่มนี้ออกตลาดเข้าไปเร็วไป มีคำติความฉลาดเฉลียวในฉบับก่อน มีบทความใหม่ๆ ที่น่าสนใจ แจ้งเรื่องการปรับปรุงหนังสือ การขึ้นราคา โฉมหน้าของเล่ม และข่าวคราวเกี่ยวแก่ผู้เขียน เป็นต้น วัตถุประสงค์ของข้อความประเภทนี้คงจะได้แก่การประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจระหว่างทำผู้

กับผู้อ่านใหม่ความรู้สึกเป็นกันเอง เป็นการชักชวนให้สังเกตว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ เป็นอย่างไร
รวมทั้งการแถลงข่าวคราวอื่น ๆ ที่เห็นว่าผู้อ่านควรจะได้ทราบไว้

อย่างไรก็ดี ยังมีผู้ใช้คำอื่น ๆ อีกมากมายที่ใช้ตรงกับความถี่ของความถี่ดังกล่าว
ข้างต้น นอกเหนือจากคำว่า “บรรณาธิการแถลง” หรือ Editor's Note ที่วารสารรัฐ-
ประศาสนศาสตร์และหนังสือหลายฉบับใช้บ่อย ๆ เช่น *Time* ใช้ว่า “A Letter from
the Publisher” วารสารสังคมศาสตร์ ใช้ว่า “จากบรรณาธิการ” รัฐบริหารกิจ ลง
ในหน้าสารบัญว่า “บรรณาธิการแถลง” แต่ในคำเรื่องเรียกว่า “หน้าบรรณาธิการ” การ
ประชาสัมพันธ์ ลงในหน้าสารบัญว่า “จากบรรณาธิการ” แต่ในคำเรื่องเรียกว่า
“บรรณาธิการแถลง” และแปลว่า Editorial Note ส่วนแรงงานสัมพันธ์ เรียกว่า
“ก่อนจบ” และแปลว่า “Till We Meet Again” ฯลฯ ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าหนังสือใด
จะเรียกว่าอย่างไรนั้นก็สุดแต่ธรรมเนียมได้มีกฎเกณฑ์อะไรตายตัวลงไปได้

ส่วนคำว่า “บทบรรณาธิการ” นั้นผมใช้ในความหมายของคำภาษาอังกฤษที่เรียก
ว่า Editorial ซึ่งแปลว่า “บทความในวารสารหรือนิตยสารซึ่งผู้จัดทำได้เขียนขึ้น โดย
บรรณาธิการหรือผู้ช่วยของเขาและตีพิมพ์ขึ้นเพื่อชี้แจงทรรศนะของหนังสือนั้นอย่างเป็นทางการ
หรือเป็นการแสดงความคิดเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด” หรือแปลว่า เรื่องนำเรื่องเด่นของ
หนังสือ (จาก Funk & Wagnalls *New Standard Dictionary of the English Language*)
ฉะนั้น บทบรรณาธิการจึงได้แก่บทความที่บรรณาธิการหรือเจ้าหน้าที่ของหนังสือเขียนขึ้น
เพื่อแสดงข้อคิดเห็นในเรื่องสำคัญที่สุดที่ควรเน้นให้ผู้อ่านได้ทราบทรรศนะของกอง
บรรณาธิการ จึงเท่ากับแสดงความคิดเห็นอันเป็น “เข็ม” ของหนังสือ อันเป็นการเป็น
เจ้าหน้าที่ในกองบรรณาธิการย่อมมีโอกาสได้รับข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ กัน จึงอยู่ในฐานะ
ที่จะสังเกตเห็นเหตุการณ์สำคัญ ๆ ได้มากกว่าบุคคลกลุ่มอื่น เมื่อของบรรณาธิการทราบ
หรือคิดว่าเรื่องใดเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้อ่านควรทราบไว้ก็ยอมจัดให้เขียนขึ้นเป็นบทบรรณาธิการ
ฉะนั้น การอ่านบทบรรณาธิการจากวารสารต่าง ๆ จึงเป็นประโยชน์เป็นพิเศษ
เพราะเท่ากับมีผู้ตรวจตราข่าวสารแล้วถ่วงนกรของอย่างดีเป็นบทความพิเศษซึ่งย่อมมีข้อความจริง
และข้อความแสดงความคิดเห็นหลายฝ่ายอีกด้วย เมื่อเป็นดังนี้ บทบรรณาธิการจึงเป็น
บทความที่นักอ่านมักไม่ยอมพลาดแต่ย่อ

สำหรับวารสารทางวิชาการนั้น การมีบทบรรณาธิการย่อมจะเป็นประโยชน์แก่
 บรรณาธิการยิ่งกว่าบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์รายวันธรรมดา เพราะจะช่วยให้
 บรรณาธิการวารสารวิชาชีพได้แสดงความคิดเห็นได้ 2 ทางคือ เขียนเป็นบทความทางวิชา
 การอย่างหนึ่งซึ่งจำเป็นต่อการค้นคว้าวิจัยที่เป็นระเบียบแบบแผน มีการอ้างอิง หรือเขียน
 ขึ้นเป็นบทบรรณาธิการซึ่งไม่จำเป็นต้องมีแบบแผนอย่างบทความทางวิชาการ ส่วนหนังสือพิมพ์
 ธรรมดาอนุญาตให้มีการเขียนข่าวอยู่แต่ตามปกติและนักข่าวอื่น ๆ ก็ย่อมมีโอกาสวิจารณ์ข่าว
 ต่าง ๆ อยู่แล้วในประเภทบทความ ฉะนั้น บทบรรณาธิการจึงเป็นบทความชนิดที่แสดง
 ความคิดเห็นของบรรณาธิการหรือกองบรรณาธิการ จึงคล้ายคลึงกับบทความของนักเขียน
 อื่นมาก คงผิดกันแต่ว่าบทบรรณาธิการแสดงความคิดเห็นของหนังสือหนึ่งเล่มเป็นส่วนรวม ส่วน
 บทความเป็นความเห็นของผู้เขียน

แม้ว่าบทบรรณาธิการของวารสารวิชาชีพจะได้เปรียบบทบรรณาธิการหนังสือ
 ธรรมดาบ้างก็ตาม แต่ก็ยังมีข้อเสียเปรียบบทความต่าง ๆ ของวารสารวิชาชีพนั้นคือ
 เป็นการค้นคว้าวิจัยเป็นแบบแผนที่เชื่อถือได้จริง ๆ ซึ่งบทความบรรณาธิการนั้นจะไม่เป็น
 อย่างนี้ แต่จะเป็นการประมวลข่าวสารมาแล้วดูลงฟัง พร้อมทั้งมีการแสดงความคิดเห็นที่สม
 คัญ เพื่อแก้ไขจุดอ่อนข้อบกพร่อง บทบรรณาธิการจึงจะแสดงข้อคิดความเห็นของหลายฝ่าย และ
 ไม่พยายามสรุปเพื่อกล่าวดีหรือชมฝ่ายใดจนกลายเป็นความลำเอียงไป แต่ควรจะขบประเด็น
 สำคัญ ๆ ที่น่าสังเกตให้ มีฉะนั้นจะไม่เป็นบทบรรณาธิการคงเป็นเหมือนบทความธรรมดาไป
 จุดอ่อนอีกจุดหนึ่งของบทบรรณาธิการวารสารวิชาชีพคือ ในวิชาชีพแต่ละแขนงนั้นย่อมมี
 ขอบเขตกว้างขวางยากที่บรรณาธิการจะทราบได้เสียทุกสาขา ฉะนั้น การเขียนในสาขาหนึ่ง
 สาขาใดอาจไม่เที่ยงตรงและมีคุณค่าพอ ทั้งผู้ชำนาญในสาขาอื่นอาจจะตำหนิได้ว่า บรรณา
 ธิการเอาใจใส่ในสาขาที่ตนถนัดมากเกินไป ฉะนั้น ฐานะของบรรณาธิการในวารสารวิชาชีพ
 จึงตกหนักอย่างนี้ ในการเตรียมเขียนบทบรรณาธิการย่อมจะต้องตั้งใจมากกว่าเรื่องใด
 จะมีผู้สนใจมากและเป็นเรื่องสำคัญจริง ๆ อย่างไรก็ดี เท่าที่ผู้เขียนได้เห็นหรือขอร้องให้ผู้
 ชำนาญอื่น ๆ ช่วยเขียนลงในวารสารรัฐประศาสนศาสตร์นั้น ก็มีความมุ่งหมายเพียงจะแสดง
 ให้ผู้อ่านทราบถึงปัญหาสำคัญ ๆ ในทางการบริหารเท่านั้น และหากวารสารฉบับใดไม่อาจจะ

เตรียมเรื่องใดทันหรือไม่ทราบว่าจะลงเรื่องสำคัญเรื่องใดก็อาจจะยกเว้นเสียได้เป็นครั้งคราว ไม่จำเป็นต้องลงทุกฉบับไป

คำว่า "บทบรรณาธิการ" หรือ Editorial นี้ ก็เหมือนกับคำ "บรรณาธิการ แถลง" ที่มีผู้ใช้กันในหลายแห่งหลายประเภทด้วยกัน จึงขอรวบรวมมาเผยแพร่เป็นการ ประกอบความคอบ หนังสือนี้อธิบายบทความอย่างย่อว่า Editorial มีเป็นส่วนมาก เช่น *Life*, *The Atlantic Monthly*, *The Reporter* ซึ่งเป็นนิตยสารข่าว ส่วนที่ปรากฏในวารสารอาชีพ ก็มีตัวอย่างเช่น *International Review of Administrative Science*, *Public Personnel Review* เป็นต้น ในนิตยสารข่าวไทยที่ลง "บทบรรณาธิการ" ก็มี สยามสมัย เป็นต้น ส่วนที่มี เรียกชื่ออย่างอื่นก็มี เช่น สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ เรียกว่า "บทนำ" (เหตุที่สมมติความว่า บทบรรณาธิการนั้นเพราะตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Leading Article คือเป็นเรื่องแรกของฉบับประการหนึ่งและเพราะไม่ปรากฏนามผู้เขียนซึ่งหมายความว่าบทความนั้นอยู่ในความ รับผิดชอบของบรรณาธิการอีกประการหนึ่ง) หนังสือนี้อ้างประเทศที่มีบทความประเภทนี้ โดยเรียกชื่อแปลออกไปโดยก็มี *Harper's Magazine* ซึ่งเรียกว่า "Easy chair" อนึ่งขอให้ ดังกล่าว ในหนังสือบางฉบับอาจคงจะไม่ลงบทบรรณาธิการเป็นครั้งคราวดังกล่าวแล้ว บางครั้งยังอาจลงบทบรรณาธิการหลายเรื่องในฉบับเดียวกันก็มี เช่น *Life* บางฉบับลงว่า "Editorials"

เท่าที่ได้อธิบายคำถามมาถึงเพียงนี้ก็คิดว่าคงจะให้ความกระจ่างแก่ผู้สงสัยได้บ้าง

อมร รักษาสัตย์